

**Міністерство освіти і науки України
Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського»
Український державний університет імені Михайла Драгоманова
Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського
Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького
Криворізький державний педагогічний університет
Інститут педагогіки НАПН України**

**ЗБІРНИК ТЕЗ ДОПОВІДЕЙ
ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ**

**НАСТУПНІСТЬ У НАВЧАННІ
МАТЕМАТИКИ В УМОВАХ РЕФОРМИ
ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ:
РЕАЛІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ**

27 березня 2025 року

**Одеса
2025**

*Друкується згідно з рішенням вченої ради Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»
Протокол № 16 від 29 травня 2025 року*

Програмний комітет:

Акірі Іон	доктор фізико-математичних наук (м. Кишинів, Республіка Молдова)
Акуленко І. А.	доктор педагогічних наук, професор (м. Черкаси, Україна)
Бурда М. І.	доктор педагогічних наук, професор, академік НАПН України (м. Київ, Україна);
Лодатко Є. О.	доктор педагогічних наук, професор (м. Черкаси, Україна)
Лов'янова І. В.	доктор педагогічних наук, професор (м. Кривий Ріг, Україна)
Матяш О. І.	доктор педагогічних наук, професор (м. Вінниця, Україна)
Онопрієнко О. В.	доктор педагогічних наук, ст. науковий співробітник, член-кореспондент НАПН України (м. Київ, Україна)
Романишин Р. Я.	доктор педагогічних наук, професор (м. Івано-Франківськ, Україна)
Скворцова С. О.	доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент НАПН України (м. Одеса, Україна)
Тарасенкова Н. А.	доктор педагогічних наук, професор (м. Черкаси, Україна);
Чашечникова О. С.	доктор педагогічних наук, професор (м. Суми, Україна);
Швець В. О.	кандидат педагогічних наук, професор (м. Київ, Україна)
Школьний О. В.	доктор педагогічних наук, професор (м. Київ, Україна)

Наступність у навчанні математики в умовах реформи загальної середньої освіти: реалії та перспективи: збірник тез доповідей за матеріалами Всеукраїнської науково-практичної конференції, 25 березня 2025 р. / Міністерство освіти і науки України, ДЗ «ПНПУ імені К.Д. Ушинського» [та ін.]. Одеса, 2025. – 232 с.

До збірника увійшли результати наукових досліджень учасників Всеукраїнської науково-практичної конференції «Наступність у навчанні математики в умовах реформи загальної середньої освіти: реалії та перспективи» за такими напрямками: наступність та перспективність у формуванні математичних уявлень і понять дошкільників та першокласників; наступність у формуванні предметної математичної компетентності в початковій та базовій середній освіті; наступність у навчанні математики в базовій середній та профільній середній освіті; проблеми реалізації наступності у навчанні математичних дисциплін здобувачів фахової передвищої та вищої освіти; підготовка вчителя до реалізації принципу наступності у навчанні математики між різними рівнями освіти.

Для викладачів закладів вищої освіти, науковців, вчителів і здобувачів вищої освіти.

Матеріали подаються в авторській редакції

<i>Калюжка Н. С.</i>	101
Розвиток наскрізних умінь в процесі формування математичної компетентності здобувачів початкової освіти	
<i>Кинєва-Михаловська Л. С.</i>	106
Розвиток критичного мислення у здобувачів початкової освіти	
<i>Крутова Н. І.</i>	109
Поступовість переходу у навчанні математики від конкретних практичних завдань до завдань з абстрактним мисленням	
<i>Масюк О. М., Титаренко Л. І., Сіра І. Т.</i>	112
Реалізація наступності у навчанні математики між початковою і базовою ланками загальної середньої освіти	
<i>Руденко Н. М.</i>	115
Застосування веб-квест технології на уроках математики в початковій школі	
<i>Хребтова Н. Р.</i>	120
Роль підручників з математики для початкової школи у забезпеченні наступності математичної освіти	
<i>Цісар К. А.</i>	123
Проектне навчання та інтегровані задачі як інструменти наступності математичної освіти	
<i>Цісар Н. В.</i>	126
Інтегроване навчання як засіб забезпечення наступності у формуванні математичних компетентностей	
<i>Цупко Г. М.</i>	128
Формування математичної компетентності у НУШ: виклики, проблеми та перспективи	
<i>Шаран О. В., Шаран В. Л.</i>	132
До питання про забезпечення наступності у вивченні геометричного матеріалу між початковою та базовою середньою школою	
<i>Яценко С. Є.</i>	135
Дидактичні ігри як дієвий засіб впровадження діяльнісного підходу у процес навчання математики в 5-6 класах	

прикладі практичних завдань та сприйняття їх через абстрактне мислення. Окреслено основні риси абстрактного мислення.

Ключові слова: *поступовість, початкова та базова середня освіта, абстрактне мислення.*

Abstract. Krutova Nataliya Ivanivna. **Gradual transition in teaching mathematics from specific practical tasks to tasks with abstract thinking.** *The article examines the gradual transition to the formation of mathematical competence between primary and secondary school. The main aspects of continuity are considered. Examples of practical tasks and their perception through abstract thinking are given. The main features of abstract thinking are outlined.*

Key words: *gradualism, primary and basic secondary education, abstract thinking.*

О. М. МАСЮК

кандидат педагогічних наук, доцент,
Харківський національний педагогічний
університет імені Г.С.Сковороди
м. Харків, Україна
<https://orcid.org/0000-0002-8353-6091>
lnamsk61@gmail.com

І. Т. СІРА

кандидат педагогічних наук, доцент,
Харківський національний педагогічний
університет імені Г.С.Сковороди
м. Харків, Україна
<https://orcid.org/0000-0001-8891-578X>
itsira67@gmail.com

Л. І. ТИТАРЕНКО

кандидат педагогічних наук, доцент,
Харківський національний педагогічний
університет імені Г.С.Сковороди
м. Харків, Україна
<https://orcid.org/0000-0003-3487-8973>
ludmilazory@ukr.net

РЕАЛІЗАЦІЯ НАСТУПНОСТІ У НАВЧАННІ МАТЕМАТИКИ МІЖ ПОЧАТКОВОЮ ТА БАЗОВОЮ ЛАНКАМИ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

Відповідно до чинного законодавства України та нормативно-правових документів саме наступність є однією з обов'язкових умов здійснення неперервності здобуття освіти, яка певною мірою має забезпечити єдність,

взаємозв'язок та узгодженість мети, змісту, методів, форм навчання й виховання з урахуванням вікових особливостей дітей на суміжних щаблях освіти [2]. Поряд з цим, як показує практика, сьогодні проблема забезпечення наступності у навчанні математики між початковою та базовою ланками загальної середньої освіти ще знаходиться на стадії пошуків та реалізації.

Метою публікації є розкриття напрямів реалізації наступності навчання математики між початковою та базовою середньою школою.

Моніторингові дослідження навчальних досягнень учнів 4-х та 5-х класів з математики в школах України за останні роки показали, що лише третина п'ятикласників зберігає таку ж високу успішність навчання, яку вони мали по закінченню початкової школи. Зрозуміло, що перехід учнів з початкової в базову середню школу – одна з педагогічно найбільш складних проблем, що обумовлено широким колом чинників, які можна поділити на три групи: а) організаційно-психологічні (пов'язані з відмінністю в організації навчання в початковій та основній школах), б) загально-дидактичні (пов'язані з висуненням нових вимог до учня, іншим рівнем викладання матеріалу) та в) спеціально-математичні (полягають у недостатньо сформованій математичній компетентності випускників початкової школи). Тому однією з передумов успішної адаптації до подальшого навчання дитини у базовій середній школі є забезпечення наступності у навчанні між початковою та основною ланками шкільної освіти.

У вирішенні зазначеної проблеми вбачаємо два основні напрями: навчально-змістовий та організаційно-методичний. Навчально-змістовий - потребує узгодження змісту та вимог навчальних програм з математики початкової та основної школи, що передбачає: забезпечення взаємозв'язку у змісті навчальних програм; дотримання послідовності, системності та доступності викладу навчального матеріалу, поступового зростання його складності; встановлення зв'язків між новими та раніше набутими знаннями як елементами цілісної системи, забезпечення їх подальшого розвитку та осмислення на новому, вищому рівні; узгодженість обсягу навчального матеріалу та домашніх завдань у початковій та основній школах; погодження вимог до математичної підготовки учнів, сформульовані в програмах початкової і основної школи [1, с.9].

Організаційно-методичний напрям полягає у забезпеченні професійної взаємодії вчителя початкової школи та вчителя математики базової школи, що вимагає: узгодження методів і форм організації навчання, що відповідають віковим особливостям учнів; вироблення спільних підходів до тлумачення математичного понятійного апарату; визначення єдиних вимог до рівня математичної підготовки випускника початкової школи. Вчителям 4-х класів важливо знизити надмірну опіку над дітьми; поступово урізноманітнювати і ускладнювати форми, методи та прийоми роботи з учнями, збільшувати обсяг різнорівневої самостійної роботи з математики; обмежувати надмірне використання яскравих наочних посібників; викладати матеріал на випередження, проводити більше тренувальних вправ з аналізом; вчити учнів

логічно міркувати, доводити власну думку, робити висновки та узагальнення; організовувати пошукову діяльність учнів, об'єктивно оцінювати їх відповіді; виявляти прогалини в знаннях та встановлювати їх причини, планувати індивідуальну роботу, здійснювати диференціацію. У свою чергу вчитель математики 5-х класів має познайомитися з навчальними програмами та підручниками математики для 1-4 класів, бути обізнаним у методиці навчання математики у 4 класі; відвідувати уроки математики у 4-х класах упродовж II семестру, особливо уроки повторення та узагальнення програмного матеріалу; познайомитися зі змістом контрольних робіт та їх результатами; взяти на облік дітей із зниженою здатністю до навчання, поцікавитися їх станом здоров'я та фізичним розвитком.

Отже, забезпечення наступності у навчанні математики між початковою і базовою школами саме зараз, коли відбувається реформування загальної середньої освіти, коли у навчальний процес базової школи впроваджуються підходи Нової української школи є нагальною потребою і вимагає пильної уваги з боку науковців і вчителів-практиків.

Список використаних джерел

1. Волчаста М. М. Наступність у вивченні геометричного матеріалу в початковій та основній школі: автореф. дис....канд. пед. наук: 13.00.02. Київ, 2003. 20 с.
2. Закон України «Про освіту». URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2145-193>.

Анотація. Масюк О.М., Сіра І.Т., Титаренко Л.І. **Реалізація наступності у навчанні математики між початковою та базовою середньою ланками освіти.** У публікації розкрито напрями реалізації наступності у навчанні математики між початковою та базовою ланками середньої освіти: навчально-змістовий (узгодженість навчальних програм та змістових ліній в них, обсягу навчального матеріалу, послідовність і системність його викладу) та організаційно-методичний (погодження методів і форм навчання, забезпечення взаємодії між вчителями початкової і базової шкіл).

Ключові слова: наступність, початкова школа, базова школа, навчання математики, навчально-змістовий напрям, організаційно-методичний напрям.

Summary. O. Masiuk, I.Sira, L. Tytarenko **Implementation of continuity in mathematics education between primary and lower secondary levels.** The publication reveals the directions for implementing continuity in mathematics education between primary and basic secondary levels: educational-content (alignment of curricula and content lines within them, the volume of educational material, the sequence and systematicity of its presentation) and organizational-methodological (coordination of teaching methods and forms, ensuring interaction between primary and basic school teachers).

Key words: continuity, primary school, basic school, teaching mathematics, educational and content direction, organizational and methodological direction.

Збірник тез доповідей

**Наступність у навчанні математики в умовах
реформи загальної середньої освіти:
реалії та перспективи**

Сайт бібліотеки Університету Ушинського:

<https://library.pdpu.edu.ua>